
DE TWEE VOORZEGGINGEN

DOOR C. RIJNSDORP

„Gottes ist der Orient,
Gottes ist der Okzident.”
GOETHE

EEN Sultan, met gevolg komend uit de moskee, zag hoe zijn officier van een oud man een omhooggehouden verzoekschrift overnam. Een dag werd bepaald, waarop de grijsaard in de Divan (raad) verscheen. Hij kuste het tapijt voor de voeten van zijn heer, Allah luid lovend bijzonder voor diens zonen, schoone jonge prinsen.

Hijzelf, verhaalde hij, had nimmer een zoon. Zijn twee dochters, Parizade en Dinarzade, gelijk gehuwd, brachten op eenzelfde dag een jongen ter wereld. Op de laatste dag van het geboortefeest voorzegde een genius aan Dinarzade: Uw kind zal leven. — Zij vreesde en verheugde zich, maar haar zuster Parizade vermagerde zeer in zorg voor haar ongezegend kind. Op een avond in het donker neerhurkend tusschen potten olijven, luisterde de oude het geheim af, dat aan Parizade een genius had gezegd: Uw kind zal sterven. —

Allengs verwaarloosde Dinarzade haar kind — Parizade zichzelf. Een twist brak uit, de paren scheidden verbitsterd en voorgoed; de oude man bleef bij de ongelukkige Parizade. Toen Allah hun het kind twee jaren gelaten had, stierf zijn moeder van zorg en verdriet. Op de twaalfde verjaardag van de jongen bezweek ook de vader. Allah bleef genadig, zeide de oude, de jongen leeft nóg. Maar tot bedekking van zijn jongste misdaad heb ik mijn laatste huisraad verpand. Voor ik sterf beveel ik hem U aan; oordeel gij naar Uw verheven inzicht, dat ik vergelijk met het oordeel van Davids zoon Salomo.

De Sultan liet den oude in een bijvertrek voedsel brengen en beval hem te wachten. Tegen het einde der zitting voerde de opperrechter met zijn dienaars twee mannen binnen; de een

bloedde, de ander was geboeid. Dusdanig was hun zaak: de zoon van de mishandelde dreigde te stikken in een graat: een buurman redde ternauwernood zijn leven, maar viel daarna vertoornd aan op de vader, die onaandoenlijk had toegezien. Hij bekende, maar vroeg straf voor zulke ouders, honden die Allah levend mocht verdoemen!

De bloedende man zeide, dat hij van zware arbeid uitgeput was geweest. Met straffen bedreigd, zwoer hij ten slotte, dat eerbied voor Allah hem had weerhouden, zijn zoon aan te raken: bij diens geboorte had een genius gesproken, dat hij zou leven. —

In diepe stilte bezon zich de Sultan. Toen liet hij de oude man binnenleiden en sprak recht: De beide jongelingen worden mijn pages; de man die zijn broeder aanviel, ontvangt een tuchting met de bullepees; voor de godvruchtige vader en de grijsaard is er loon in kleederen en goud.

De Sultan droomde, dat hij met aarde op het hoofd, barrevoets en met gescheurde kleederen achter een gans aanliep, die werd opgejaagd door een kleine slaaf. Rijks grooten en volk joelden achter hem aan: Ziet het beleid van onze Heerscher!

Die morgen kwam een snelle boodschapper op een drommedaris in de stad met berichten van het leger. Bij de Sultan gebracht, verhaalde hij bevend van trots van een groote overwinning en een onschatbare buit aan wapens, vrouwen en vee.

„En mijn page, die leven zal, de onkwetsbare?”

„Groote Heer wij danken hem de zege.”

„Spreek.”

„Hij wekte in ons de verbittering, die onoverwinnelijk is.”

„Ellendige slaaf . . . de waarheid!”

„Op een verkenningstocht werd hij

gegrepen, Heer. Zij wierpen zijn hoofd in ons kamp."

Toen bekend werd, dat de Sultan zich in zijn vertrekken had opgesloten en niemand wilde zien, was de opwinding groot. Rukte het leger op tegen zijn vorst, was het vernietigd? Het bericht van de overwinning vloog door de stad, maar waar bleven de herauten? Het volk drong te hoop bij de paleizen, een gemor ging op: Geen paardetuig rinkelt, trompetten, bekkens en troms zwijgen, geen winkel is versierd — wat is dit, een victorie zonder feest?

In zijn geheimste vertrek zwoer de Sultan wit van drift voor een sidderende wichelaar: Binnen het half uur een vracht kostbaarheden bij de uitlegging — anders het zwaard! De astroloog brandde reukwerk, vertwijfelde, riep zijn vader en grootvader aan en viel voor dood op de grond. Dan verrees hij, vreugdig, verjongd, hij juichte: De gans uit Uw droom zoudt gij zijn, vergeef het mij, Heer, indien gij niet terstond de andere jongeling zoudt zenden in de plaats van de doode. In hun vroege jeugd zijn de kinderen door een booze genius verwisseld. Die sterven zou is zalig in het paradijs, Allah zij immer geprezen!

Toen lachte de Sultan en hij liet dertig gewaden van brocaat, ook tien beurzen met goudstukken aandragen voor Allah's tolk. Aan diens magere vinger schoof hij een ring met een lichtuitstralende, zeer zeldzame steen. Op de terrassen ving muziek aan, herauten in gala reden uit, vreugde barstte los in de stad. Ter hofmaaltijd, waarbij danseressen dansten op een eentonig opzweepend ritme, zat de boodschapper links, de astroloog rechts van de Sultan en de waardige grijsaard onmiddellijk daarbij. Tot de morgen hing boven de joelende en druischende stad een roode fakkelgloed.

De Sultan droomde, dat hij met aarde op het hoofd, barrevoets en met gescheurde kleederen achter een gaggelende gans aanliep, die werd opgejaagd door

een kleine slaaf. Knielt voor het beleid van onze Heerscher! — Hem vloekten zijn grooten, de menigte drong honend op en stoof met stof. Overdekt van angstzweet ontwaakte hij en zond haastig om de wichelaar. Deze bleef onvindbaar.

Een renbode te voet kwam stervend in het paleis met het bericht van overmachtige, vijandelijke invallen en van de dood van de tweede jongeling der voorzeggingen: hij was de verrader.

Waar de Sultan trad in zijn verdwazing, zag hij muren waggelen, gronden splijten. Ook betrok ontzaglijk de hemel; op de middag bij nachtdonker barstte een onweder als een Godsoordeel los. Een wolkbreuk overstroomde de benedenstad en vernielde de groote moskee. Somber bezag de Sultan, met zijn grootvizier als kooplieden verkleed, de verwoesting aan menschenlevens, gebouwen en goed. Een oude vrouw uit het volk hoorde hij zeggen: Dom als een gans is onze geëerbiedige Heerscher. Want wie hebben samen de molen gemaald, zal ik het zeggen? Die oude geitebaard en zijn schoonzoon, om een rijke kans voor de jongens. Allah straft ons!

De Sultan sleurde Giafar met zich mede door het gedrang naar een stille plek onder de brug, hij hijgde! Geloofd zij Allah, wij zijn nog niet geheel verloren. Hij spreekt nog tot ons door een onwetende mond!

„Maar die vrouw . . . Heer . . .”

„Een naamlooze stem Gods. Ben ik gans of genius? Of richt ik het Rijk? Zij zullen het ervaren!” Dienzelfde avond werd de grijsaard en 's nachts zijn schoonzoon Beder gegrepen. Men sloot hen in boeien in een donkere toren.

Mishandeld alleen gebleven, verzoenden zij zich, spraken veel en weenden met elkander.

De Sultan overdacht slapeloos en verbitterd het verlies aan eer, goed en levens, dat het gruwelijk bedrog der

voorzeggingen hem kostte. Zijn woede groeide, hij zwoer: Openbaar en voorbeeldig zal de straf zijn! Aan de vier hoeken der stad riepen boodschappers het volk in de paleistuinen saam. Straten en markten stroomden leeg; apen, papegaaien en pauwen vluchtten krijschend voor de aandringende menigte. Welgestelden kwamen in draagstoelen, kooplieden onderhielden zich ook hier hartstochtelijk over hun zaken, venters met mondwaren hurkten neer bij hun korven.

De sultan naderde met groot gevolg, feestelijk; hij zette zich op een versierde verhooging, een bazuin loeide stilte. De grijsaard en zijn schoonzoon, geboeid voorgeleid, spraken niet.

„Zij scheiden als vrienden, de vertelling is uit!”

„Naar 't vrouwenpaleis kijkt hij, die loeren door kiertjes en spleetjes!”

„Voort beul, hoofden af!”

Een sterk gemompel ging door de duizenden; een kleine, driftige man rekte vergeefs zijn hals.

„Wat gebeurt er, wat is dat toch?”

„Recht zoo, groote Heer, de verraders . . . !”

„Antwoord toch, wat dat is!”

„Onze geëerbiedigde Heerscher heeft ze beiden in 't gelaat gespuwd.”

„Dank, maar doe 't *mij* niet!”

„Spuw niet op mij: ik ben Beder niet” — van groep naar groep verwekte het nieuwgeboren spreekwoord uitbundig lachen.

Vier herauten schreeuwden het vonnis: Beide bedriegers en verraders zullen worden onthoofd en hun lichaam op de mesthoop geworpen! De beul trad voor, het werd doodelijk stil. Hij rukte den veroordeelden het bovenlijf bloot en knipte hun het haar in de hals kort. Ze knielden; Beder liet zich de oogen omwinden, de grijsaard weigerde een blinddoek. Op een groot stuk leder, vol oude bloedvlekken, over een blok gespreid, legden zij het hoofd. De beul trok zijn kromme sabel, beproefde gewend de scherpte en liet het staal blik-

semen. Een pronkerige houding aannemend, wachtte hij op het teeken. —

Een verwijderd stemmengemurmur groeide plotseling aan door alle tuinen tot één geweldig, razend brullen: een man, gehavend, ademloos, was tot de Sultan doorgedrongen en smeekte om de genade van een kort uitstel. In het verschrikkelijk gedrang werden velen neergetrapt. Strak zag de Sultan van zijn gulden zetel naar de smeekeling aan zijn voeten, die hijgde: „Onschuldige zijn ze, Heer. . .” „Spreek kort”.

„Straf hen niet, neem mijn hoofd. . . Als jongen vierde ik het geboortefeest mede. Die morgen mistte het zwaar. . . Met een stok stiet ik de vrouwen aan, Heer. . . Ik schreeuwde mijn voorzegging en rende heen. Sindsdien vond ik vrees, geen geluk. . .”

Als een krankzinnige opgesprongen, slingerde de Sultan zijn tulband tegen de grond; luid steunend, rukte hij haar bij plukken uit hoofd en baard. De menigte durfde niet ademen; de schuldige werd grauw, zijn knieën stieten tegen elkander, zijn mond opende zich in ontzetting voor de dood.

„Haal een gans! Ontbind de gevangenen!” kreet de Sultan. Een jonge slaaf rende weg; de beul ontsloot langzaam de ketenen van Beder en de grijsaard. Daar kwam de jongen reeds terugdraven, onder zijn arm een benauwd gaggelende gans.

De Sultan verhief zich op de teenen als een danser en vatte zijn staatsiekleed met beide handen in de hals. Een kreet sidderde omhoog: met één ruk scheurde hij het gewaad in tweeën. Hij schopte zijn muilen uit, daalde langzaam af in de tuin en bestortte zich met aarde. Hij sprak met de jonge slaaf, deze joeg de gans op, de Sultan volgde, een stem riep: „Knielt voor het beleid van onze Heerscher!”

Een storm van ontroering schudde de menigte, het volk week ontzet terug, stemmen en kreten klonken:

„Verkeerd gespaard, verkeerd ge-

waagd. . .”

„Twee voorzeggingen, twee droomen, twee dooden. . .”

Nimmer hadden zij hun heer zóó lief gehad. Velen snikten. Tot de verste tuin en terug ging de boetetocht, daarna bracht men den Sultan water en een nieuw gewaad. Hij sprak vriendelijk met de drie mannen; herauten meldden hen vrij. Toen wenkte de Sultan met de hand en sprak gezeten: „De almacht

heeft onze wijsheid beproefd en nietig bevonden. Zij doet wijs, te verbergen wat we slechts misbruiken. Allah sterke ons tot oogenblik en daad; de drie mannen neem ik in mijn dienst; morgen ruk ik den vijand tegen.”

En in zijn kabinet, tot Giafar, zeide hij: „De eene jongeling zou leven — hééft hij niet geleefd? De ander zou sterven — is hij niet gestorven? Allah is groot; niemand wederstaat hem.”

DE STREEK MET DEN TROMMEL

DOOR P. VAN RENSSSEN

PIETER Pul woonde een half uur buiten Kleidikkerdinge, maar dat nam niet weg dat hij de eenige man uit den omtrek was, die een trommel bezat en hij kon er goed op slaan ook, want hij was timmerman.

Niemand in Kleidikkerdinge had een trommel, en daarom was Pieter Pul iemand van groot gewicht.

Want wat zou de mondharmonicavereniging „Kunst kweekt kennis” (een mooie en diepzinnige spreuk, waarvan de beteekenis niet zoo maar op slag en stoot te peilen was), — wat zou deze mondharmonicavereniging moeten beginnen als ze geen trommelaar bezat?

Maar nu hadden ze Pieter Pul toch een leelijke streek gelapt. Dat was op de groote repetitie, de vorige week Donderdag.

Ze hadden „Wien Neerlands bloed” ingestudeerd, welk lied ze op den zevenenveertigsten verjaardag van den burgemeester van Kleidikkerdinge 's avonds voor diens woning zouden ten gehore brengen.

Pieter Pul was geen man van de klok. Hij kwam nooit ergens op tijd. Nee, want hij was altijd een kwartier te vroeg.

Zoo ook dien Donderdagavond. Daar er nog niemand in het schoollokaal, waar de repetities gehouden werden, was aangekomen en hij niet alleen een grooten rookhonger had, maar geen enkele sigaar bovendien, was hij even 't dorp ingegaan om een zakje zwarte sigaren te halen. Zijn trommel had hij zoo lang in het schoollokaal achtergelaten.

Nu wilde het ongeluk, dat de sigarenwinkelier, terwijl hij het kistje sigaren zocht dat Pieter Pul gemeenlijk in een week tijds leeg rookte, over den gedempten roffel kwam te spreken. Dat had hij niet moeten doen. Het

was beter geweest, als hij zijn meening over het weer had te kennen gegeven.

Had hij den menigvuldigen regen van den laatsten tijd maar aangeroord, want aan den gedempten roffel zit heel wat vast en Pieter Pul kwam er bij een dergelijke gelegenheid zoo licht toe, over den roffel in 't algemeen het zijne te zeggen. Zoo ging 't nu. Wat schrok hij, toen hij op een gegeven moment, juist toen hij 't over de juiste houding der polsen had, tot zijn ontsteltenis bemerkte, al een half uur onderweg te zijn.

De sigarenwinkelier heeft nooit het eigenlijke te hooren gekregen over de juiste houding der polsen, want Pieter Pul vloog hals over kop den winkel uit en kwam hijgend in het schoollokaal terecht, waar zijn medemuzikanten hem lichtelijk grinnikend zaten op te wachten. Ze hadden den trommel al op zijn plaats gezet. Hij probeerde zijn uitslijven te verontschuldigen, maar de vergadering was hem zoo welwillend gezind dat ze hem niet eens liet uitpraten. Dat was een pak van zijn hart en met een opgelucht gemoed zette hij zich boven op een der schoolbanken in de meest geriefelijke trommelhouding, gereed om er op los te slaan zoodra zijn medemuzikanten de begin-A zonder mankeeren op hun instrument hadden gevonden, welk voorval dan ook na enkele wanluidende pogingen tot bevrediging van den dirigent-bovenmeester plaats greep.

Zoo, nu kon Pieter Pul losbranden. Maar hij was nauwelijks begonnen of hij hield met een verbaasd gezicht weer op. De mondharmonika's stopten gelijktijdig. Een doodsche stilte ontstond, waarin Pieter Pul met gefronste wenkbrauwen het trommelvlies bekeek alsof hij het nog nooit gezien had. Iemand fluisterde. Ergens grinnikte men.